

EL CANVI CLIMÀTIC

I la seva interconnexió amb la pandèmia per la COVID-19

Imatge de l'incendi de Lytton extreta de: "[Canada_Wildfires_31095.jpg \(1200×800\) \(independent.co.uk\)](#)"

“Simplificamos los ecosistemas, reducimos el número de especies y perdemos biodiversidad. Esto hace que desaparezcan especies intermedias que actúan como barrera, favoreciendo que estemos en contacto con otras especies con las que nunca teníamos contacto y, por lo tanto, más expuestos”

- Fernando Valladares, doctor en Ciències Biològiques i investigador del Centre Superior d'Investigacions Científiques (CSIC) -

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ

2. HIPÒTESI

3. ARGUMENTACIÓ

3.1. La COVID-19 i el ressentiment del clima

3.2. Causes del ressentiment del clima per la COVID-19

3.3. Conseqüències

4. CONCLUSIONS

5. WEBGRAFIA

5.1. Cites

5.2. Informació extra

1. INTRODUCCIÓ

Novembre de 2019. Les autoritats sanitàries del govern de la Xina popular de Xi Jinping alerten d'un brot d'una "pneumònia d'origen desconegut" al Mercat Majorista de Mariscs del Sud de la Xina, Wuhan. A partir d'aquest fet, el món es paralitza. Les polítiques contra el canvi climàtic no són una excepció.

Els moviments contra el canvi climàtic sempre han estat exemptes de rellevància real en el món de la política institucional. No ha estat fins a l'actuació d'altres actors polítics ara com els moviments socials (ex: "Fridays for Future") que la qüestió climàtica s'ha estès veritablement tant a la consciència global contemporània com a l'agenda política mundial.

No obstant això, arreu de la pandèmia i la concentració dels recursos estatals en la investigació, la sanitat i l'economia, altres qüestions com la climàtica han quedat ja no en segon pla, sinó totalment aïllades.

Ara, amb la pandèmia estabilitzada i en declivi gràcies a l'estesa vacunació (occidental), tornen a aflorar les qüestions que amb data de 2019 eren molt rellevants, però que durant 2020-2021 han anat perdent importància política. La crisi climàtica ha esclatat de nou durant els darrers mesos amb qüestions com els grans incendis al nord del Canadà (juliol 2021) provocats per la sequera, així com les extenuants onades de calor que paren el termòmetre a gairebé els 50° Celsius a Lytton, Columbia Britànica. Un fet sorprenent si tenim en compte que es tracta d'un petit poble de muntanya on les temperatures màximes solen rondar els 25° Celsius.

Aquesta crònica té com a objectiu manifestar els efectes, directes i indirectes, de la pandèmia per la COVID-19 en el clima, alhora que una reflexió personal sobre la qüestió climàtica i la seva interrelació negativa amb el sistema capitalista.

2. HIPÒTESI

La COVID-19, efectivament, ha fet ressentir-se encara més al clima, ja que el seu esclat ha afectat a tots els àmbits de la vida humana, inclosa la defensa del clima.

Els pressupostos estatals, la consciència social i l'agenda política programada a principis de l'any 2020 van ser totalment esborronats i difosos per l'emergència sanitària mundial. Pràcticament, tots els projectes i millores en defensa del clima proposats a dur-se a terme durant els anys 2020-2021 han estat aturats o eclipsats mediàtica, social i políticament per la situació pandèmica.

3. ARGUMENTACIÓ

3.1. La COVID-19 i el ressentiment del clima

L'Agenda 2030 dels Objectius de Desenvolupament Sostenible, l'Acord de París, el Pacte Verd Europeu, o les Cimeres del Clima manifesten que el canvi climàtic existeix i que l'àmplia majoria social, representada pels diferents representants polítics, vol aturar-ho.

La veritable raó del gran poder de transmissió que té aquest virus, i que s'hagi pogut escampar arreu del món amb tanta facilitat, ha estat en gran part perquè portem centenaris debilitant els ecosistemes que ens protegeixen. Les primeres investigacions sobre l'origen del virus van esclarir que aquest estava probablement en dos animals: el pangolí i el ratpenat. Tanmateix, si ho veiem des del prisma social, podem assenyalar l'origen real del descobriment i propagació del virus a l'ésser humà, ja que mitjançant la desforestació i el comerç d'animals exòtics (ex: pangolí i ratpenat), ens exposem a aquestes malalties que, en essència, només afectaven els animals, però que han acabat mutant fins a afectar també la raça humana.

La pandèmia per la COVID-19 posa de manifest que l'actuació de l'ésser humà envers el clima l'afecta tant a curt termini (com estem veient amb la situació pandèmica) com a llarg termini amb les crescudes de temperatures i de fenòmens meteorològics adversos (ex: tornado a Castelló¹, ubicació amb una probabilitat molt baixa d'aquest tipus de fenomen meteorològic) arreu del món. En el cas que ens pertoca, observem com les accions humanes sobre el medi ambient faciliten que aquest tipus d'organismes, naturalment ocults en les profunditats de la naturalesa, entrin en contacte amb les societats.

¹ Veure segona entrada de la bibliografia

3.2. Causes del ressentiment del clima per la COVID-19

Com tota conseqüència, no existeix una única causa per la qual el clima s'hagi ressentit més durant la pandèmia. La COVID-19, com a tal, no és una causa del ressentiment del clima. Amb tot i això, el seu esclat sobtat sí que ho és. Per culpa d'això, molts drets i llibertats necessaris per a dur a terme les polítiques mediambientals contra el canvi climàtic van ser restringits. Drets com la lliure mobilitat i d'associació, necessaris tant pel debat com la decisió, l'acció, i la revisió de les polítiques públiques destinades a aturar (a llarg termini) el canvi climàtic.

Malgrat tot, la principal causa a assenyalar és la mercantilització de la Terra. El capitalisme, totalment estès i ferotge, tendeix a reduir-ho tot a simple mercaderia. La Terra no ha quedat impune.

Els capitalistes porten centenars destruint entorns naturals com, per exemple, la destrucció de boscos tropicals per tal de construir plantacions d'oli de palma (gran debat mediambiental i alimentari fa escassos anys). Amb accions com aquesta, provoques que les espècies que abans habitaven aquests boscos busquin altres hàbitats on viure, per exemple, convivint amb éssers humans. És aquí on observem la connexió. La pandèmia per la COVID-19 no deixa de ser un altre efecte (i càstig) de la vil destrucció dels ecosistemes naturals per part de l'ésser humà.

L'afany de riquesa, poder, i rellevància ens torna a colpejar.

3.3. Conseqüències

“Una imatge val més que mil paraules”.

És cert que no tot el que comentarem durant aquest apartat és conseqüència directa de la congelació de les polítiques envers el canvi climàtic. Com bé hem dit, res és conseqüència única i directa de quelcom. Així i tot, podem defensar que si algunes propostes de control del clima (ex: protocols davant onades de calor en llocs pràcticament despoblats com Lytton) s’haguessin accelerat durant el primer any de pandèmia, probablement no estaríem vivint els efectes tan aclaparadors com els de Nord-amèrica.

Lytton (Columbia Britànica, Canadà), devastada per les flames.²

En aquesta imatge aèria, podem observar el devastat poble muntanyenc de Lytton, Canadà. Una de les mil conseqüències de què la classe política no actuï severament contra el canvi climàtic.

² Imatge extreta de la primera entrada de la bibliografia

4. CONCLUSIONS

El canvi climàtic és una qüestió molt important, la que més importància i rellevància política hauria de tenir, i la que no en sol tenir-ne en l'àmbit real.

Aquesta breu reflexió ens serveix per posar de manifest com la pandèmia per la COVID-19 és una causa i alhora un efecte més del canvi climàtic. Amb el transcurs dels diferents apartats, hem pogut observar com el que semblava que només era un efecte (la pandèmia ha provocat que s'aturin les polítiques per revertir el canvi climàtic, per tant, la pandèmia ha fet ressentir-se al clima: primera hipòtesi), també és una causa (l'aparició de pandèmies com la COVID-19 està lligada a la destrucció dels ecosistemes per part de l'ésser humà). En conseqüència, podem afirmar que la hipòtesi plantejada al principi del treball ha estat encertada. Això no obstant, aquesta plantejava només la pandèmia com a causa del ressentiment del clima, però mitjançant la informació adquirida hem descobert com també ha estat un efecte.

M'agradaria finalitzar l'últim paràgraf amb la cita que crec que resumeix força bé l'evolució que hem observat des de la primera hipòtesi i l'evolució causal a l'aplicar-hi variables de control:

“Uno de los mensajes más importantes durante esta crisis es que la biodiversidad nos protege. Es algo que debe de quedar claro. Estamos gastándonos una ingente cantidad de dinero en contener un fracaso, que es lo que es el coronavirus, porque el éxito no es vencer la pandemia, sino que no se produzca y para ello es necesario recuperar los ecosistemas y mantenerlos intactos”³ - Fernando Valladares, doctor en Ciències Biològiques i investigador del Centre Superior d'Investigacions Científiques (CSIC).

³ Cita extreta del cinquè paràgraf de la tercera entrada de la bibliografia

5. WEBGRAFIA

5.1. Cites

Aquest apartat recull l'informació d'on s'han extret les cites, així com certs arguments/perspectives per tal de reforçar i millorar la hipòtesi plantejada.

1. E. (2021, julio 2). *Un incendio arrasa la localidad canadiense de Lytton, epicentro de la ola de calor: 'En 15 minutos el pueblo e*. heraldo.es.
<https://www.heraldo.es/noticias/internacional/2021/07/02/incendio-arrasa-localidad-canada-lytton-epicentro-ola-calor-1503679.html?autoref=true>
2. Periódico, E. (2021, 7 julio). *Un tornado arranca tejados en el pueblo castellonense de Vilafranca*. elperiodico.
<https://www.elperiodico.com/es/sociedad/20210707/tornado-vilafranca-castellon-aranca-tejados-11893016>
3. Tena, A. (2020, 18 marzo). *Coronavirus La destrucción de los ecosistemas, el primer paso hacia las pandemias*. Público.
<https://www.publico.es/sociedad/coronavirus-destruccion-ecosistemas-primer-paso-pandemia.html>

5.2. Informació extra

Aquest apartat recull l'informació que, encara no estar reflectida a la nostra crònica, pot ser d'utilitat pels curiosos/curioses (no existeix cap ordre APA, només són cites interessants).

A. (2021, 6 julio). *Estados Unidos, país con más negacionistas del cambio climático (encuesta)*. CNN.

<https://cnnespanol.cnn.com/2021/07/05/negacionismo-cambio-climatico-orix/>

A. (2021, 6 julio). *El cambio climático está achicharrando el hemisferio norte*. CNN.

<https://cnnespanol.cnn.com/2021/07/05/cambio-climatico-ola-de-calor-hemisferio-norte-trax/>

Ferreyra, J. P. (2021, 4 julio). *La ola de calor abrasa el escepticismo climático en la capital petrolera de Canadá*. EL PAÍS.

<https://elpais.com/clima-y-medio-ambiente/2021-07-04/la-ola-de-calor-abrasa-el-escepticismo-climatico-en-la-capital-petrolera-de-canada.html>

D. (2021c, julio 6). *EE UU se prepara para el cambio climático y blindo las grandes obras*. Diario de León.

<https://www.diariodeleon.es/articulo/internacional/ee-uu-prepara-cambio-climatico-blindo-grandes-obras/202107060133452128024.html>

Planelles, M. (2021, 2 julio). *Canadá a 49 grados: las claves de unas olas de calor cada vez más frecuentes*. EL PAÍS.

<https://elpais.com/clima-y-medio-ambiente/2021-07-02/canada-a-49-grados-las-claves-de-unas-olas-de-calor-mas-frecuentes-e-intensas-por-la-crisis-climatica.html>

A. (2020, 12 mayo). *COVID-19 y cambio climático: cinco lecciones que nos deja la pandemia*. Ayuda en Acción.

<https://ayudaenaccion.org/ong/blog/sostenibilidad/covid-19-cambio-climatico/>

ElDiario.es. (2021, 9 julio). *Mejillones cocidos por el calor y estrellas de mar muertas por las temperaturas récord en Canadá.*

https://www.eldiario.es/internacional/theguardian/mejillones-cocidos-calor-estrellas-mar-muertas-temperaturas-record-canada_1_8117074.html

Serra, A. R. D. E. (2021, 4 julio). *Olas de calor en el norte de América y de frío en España: las consecuencias del calentamiento del Polo Norte.* The Conversation.

<https://theconversation.com/olas-de-calor-en-el-norte-de-america-y-de-frio-en-espana-las-consecuencias-del-calentamiento-del-polo-norte-163827>